

Samen bouwen aan een toekomstbestendig Zoeterwoude

Coalitieakkoord 2026-2030

1. Inleiding

Op 18 maart 2026 werden de verkiezingen gehouden voor de gemeenteraad. Voor Zoeterwoude betekende dat een keuze uit vijf partijen en vijftien in plaats van dertien te vullen zetels. In de periode 2022-2026, zeker tijdens de campagne in aanloop naar de verkiezingen, werd duidelijk zichtbaar dat de landelijke tendens van verharde standpunten, politieke versnippering en populisme ook in Zoeterwoude merkbaar is. De verkiezingsuitslag resulteerde in vijf zetels voor CDA, vijf zetels voor PZ, twee zetels voor VVD, twee zetels voor BVZ en een zetel voor ZZV.

PZ, VVD en ZZV vinden elkaar in de gedeelde overtuiging dat Zoeterwoude het beste gediend is met bestuur gebaseerd op verbinding, transparantie en betrokkenheid. Wij zijn ervan overtuigd dat we in de komende termijn het verschil kunnen maken door goed samen te werken in de gemeente. Met een zichtbaar en kundig college dat proactief en open communiceert met inwoners, de ambtelijke organisatie, de gemeenteraad en andere betrokkenen. Met veel aandacht voor betere participatie op het juiste moment, waarbij de spelregels en verwachtingen van tevoren duidelijk zijn en uitleg wordt gegeven over genomen besluiten. Waar we bestuurlijk scherpe keuzes durven te maken als dat nodig is, en daar als raad en college pal achter gaan staan. Waar we écht luisteren naar elkaar en begrip hebben voor elkaars standpunten, zodat iedereen kan zeggen wat hij wil zonder te hoeven schreeuwen. Waar we verstandig omgaan met het beschikbare geld, en dat zoveel mogelijk ten goede laten komen van de Zoeterwoudse gemeenschap. Waar de gemeenteraad ván en vóór de Zoeterwoudenaren is.

Kortom, we willen gemeentebestuur 'op zijn Zoeterwouds'. Dat lijkt misschien lastig te bereiken als je kijkt naar alles wat er gebeurt in de wereld om ons heen, maar het is volgens ons wel het beste voor Zoeterwoude, voor nu en later. Dat betekent dat we het belangrijk vinden om ook binnen de gemeenteraad te investeren in een goede samenwerking en gedragen besluitvorming. Met de grote uitdagingen die de komende tijd aan de orde komen zullen we als raad samen met het college en de ambtelijke organisatie hard moeten werken om keuzes te maken en resultaten te behalen die nodig zijn voor een gezonde toekomst. Uiteraard zullen we onze plannen altijd toetsen aan de financiële haalbaarheid en zullen we realistische keuzes maken waarbij we ook rekening houden met de uitvoerbaarheid voor de ambtelijke organisatie. We kijken ernaar uit om dat de komende jaren te gaan doen.

Dit coalitieakkoord houdt dezelfde hoofdstukopbouw aan als de programmabegroting. Op deze manier kunnen we onze punten eenvoudig delen met de juiste ambtelijke afdeling.

2. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

2.1 College

In deze periode wordt er een nieuwe burgemeester aangesteld. De vertrouwenscommissie wordt op korte termijn ingesteld en gaat in samenwerking met de Commissaris van de Koning aan de slag om deze belangrijke vacature te vervullen. De ideeën en wensen van de gemeenteraad, het college, bedrijven, de gemeentelijke organisatie én de inwoners zullen de basis vormen voor de invulling van deze positie. Voor de periode vanaf 14 juli 2026 tot de kroonbenoeming zal de Commissaris een waarnemend burgemeester benoemen.

In het college nemen twee fulltime wethouders (van PZ en VVD) en 1 wethouder van 0,8 FTE (van ZZV) naast de burgemeester plaats. PZ, VVD en ZZV leveren allen een wethouder. Dit is een tijdelijke situatie. Het is de bedoeling dat de kroonbenoemde burgemeester ook inhoudelijke portefeuilles zal invullen naast de wettelijk verplichte portefeuilles. Aan de hand van het geplande bestuurskrachtonderzoek (waarover later meer) zal de definitieve formatie worden bepaald die nodig is om de taken op een goede manier uit te voeren. In overleg met de ambtelijke organisatie zal een zo evenwichtig mogelijke verdeling van portefeuilles plaatsvinden. Participatie wordt als vaste portefeuille ingericht en georganiseerd in het college.

2.2 Organisatiecultuur en samenwerking

Integriteit en organisatiecultuur zijn belangrijke factoren voor goed bestuur. College en raad zijn belangrijke cultuurdragers en hebben een voorbeeldrol in de samenleving. In Zoeterwoude willen wij besturen vanuit verbinding en vertrouwen. We zullen onze onderlinge omgangsvormen vastleggen in een protocol en daar actief invulling aan geven met training en reflectie.

Wij luisteren oprecht naar de inbreng van alle belanghebbenden en verplaatsen ons in hun situatie bij het nemen van besluiten en de manier waarop we communiceren. We starten participatie zo vroeg mogelijk in het besluitvormingsproces; op momenten dat er nog daadwerkelijk invloed is op het proces en het uiteindelijke resultaat.

De gemeente gebruikt begrijpelijke taal en legt uit hoe besluiten tot stand zijn gekomen. We waarderen en gebruiken waar mogelijk de kennis en kunde die beschikbaar is in Zoeterwoude. We zoeken oplossingen die recht doen aan de belangen van alle betrokkenen, én passen binnen wet- en regelgeving. Zo creëren we betrokkenheid en een omgeving waar ruimte is voor iedereen.

Het bovenstaande is zichtbaar in ons gedrag binnen en buiten het gemeentehuis. Voor integriteit en voor communicatie en participatie wordt beleid ontwikkeld dat past bij deze waarden. We voeren dit beleid uit en reflecteren hier gezamenlijk op. Zo nodig sturen we bij.

Zoeterwoude maakt deel uit van verschillende samenwerkingsverbanden. Deze samenwerkingen zijn vaak onmisbaar en waardevol, en we dragen bij naar vermogen. We brengen expertise en onze mening in waar we kunnen en maken gebruik van synergievoordelen. We werken samen waar dat kan en nodig is, maar denken hierin altijd aan wat goed is voor de gemeente Zoeterwoude.

2.3 Participatie met inwoners

We betrekken inwoners actief bij beleid en besluiten die hen raken, en benutten daarbij waar mogelijk de kennis van inwoners en lokale bedrijven. In de participatieverordening die in de zomer van 2026 wordt vastgesteld leggen we dit vast.

Daarnaast vinden we het belangrijk om als politieke partijen actief contact te zoeken met de inwoners. Zij krijgen een actieve rol met rondetafelgesprekken over actuele thema's. We organiseren een aantal keer per jaar bijeenkomsten waarin Zoeterwoudenaren hun ideeën en ervaringen delen en zo bijdragen aan de besluitvorming. We nodigen ook gericht mensen uit met kennis van het onderwerp. Zo halen we waardevolle inzichten op, horen we wat er leeft en vergroten we de betrokkenheid. Denk aan thema's als veiligheid, verkeer en energietransitie.

2.4 Bestuurskracht

Aan het einde van de vorige termijn is opdracht gegeven voor een bestuurskrachtonderzoek. Een bestuurskrachtonderzoek bekijkt of de Zoeterwoudse gemeente voldoende in staat is om maatschappelijke taken en beleidsdoelen effectief uit te voeren. Dit bestuurskrachtonderzoek zal in 2026 uitgevoerd worden en leiden tot een rapportage die met de gemeenteraad zal worden gedeeld.

Aan de hand van de bevindingen zullen college en raad samen met de ambtelijke organisatie een strategisch plan van aanpak opstellen voor de ontwikkeling van de organisatie en de gemeente als geheel, waarin de middellange termijn, de langere termijn en de effecten voor de inwoners zullen worden meegenomen. Het uitgangspunt is toekomstbestendigheid en eigen kracht. Het onderzoek helpt ons een beeld te vormen van wat voor gemeente we willen zijn.

Waar nodig werken we samen met omliggende gemeenten, maar de zelfstandigheid van Zoeterwoude blijft ons uitgangspunt. Tegelijkertijd erkennen we dat we niet alles alleen kunnen. Daarom blijven we onze bestuurskracht kritisch evalueren en versterken waar nodig. Hierbij staat de zelfstandigheid van Zoeterwoude voorop.

2.5 Dienstverlening en organisatie

De dienstverlening van de gemeente is een belangrijke pijler voor de inwoner, en hangt in grote mate samen met de manier waarop de organisatie is ingericht. Onder leiding van de gemeentesecretaris is er een organisatieontwikkeltraject in gang gezet waar momenteel nog volop aan gewerkt wordt. Verdere professionalisering is van groot belang in deze tijd van complexe opgaven en financiële druk. Ook de samenwerking tussen organisatie, college en gemeenteraad/griffie verdient daarbij aandacht. We verwerken hierbij waar mogelijk de resultaten van het bestuurskrachtonderzoek.

De kwaliteit van de dienstverlening en samenwerking is geborgd in processen, waarden en gedrag. De uitvoering van het ambtelijke werk valt primair onder de verantwoordelijkheid van de gemeentesecretaris, waarbij het college politiek verantwoordelijk is.

De organisatiecultuur die in paragraaf 2.2 besproken is, willen wij ook verder uitwerken in de samenwerking tussen de gemeenteraad, het college en de organisatie. We willen bouwen aan vertrouwen en we hechten waarde aan een complementaire rolverdeling en betrokkenheid in een vroeg stadium van de besluit- of beleidsvorming.

Het streven met deze aanpak is om de inwoner een flexibele en toegankelijke dienstverlening te kunnen bieden. Mensen kiezen zelf hoe ze contact hebben met de gemeente: digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is. Een toegankelijke gemeente biedt inwoners kansen om hun ideeën en plannen te realiseren. De gemeente is waar mogelijk bereikbaar op momenten die passen bij het dagelijks leven van inwoners. Zo blijft de afdeling burgerzaken bijvoorbeeld open op dinsdagavond en het afvalbrengrstation op zaterdagochtend.

2.6 Veiligheid en Openbare Orde

Zoeterwoude is over het algemeen een veilige gemeente waar mensen prettig kunnen wonen. Toch is dit niet vanzelfsprekend. De inzet van BOA's en wijkagenten draagt bij aan de beleving van veiligheid. De werkgroep handhaving blijft actief en bepaalt in samenspraak met de burgemeester de prioriteiten, om daadwerkelijke, handhaafbare én zichtbare veiligheid voor Zoeterwoudenaars te realiseren.

Veiligheid is namelijk een onderwerp dat mensen bezighoudt. Het heeft direct betrekking op hun leefomgeving en woonplezier. In deze termijn willen wij actief inwoners opzoeken en met hen in contact treden over hun ervaringen en ideeën, zodat we deze kunnen meenemen in evaluaties en beleid.

Onderwerpen die breder zijn dan Zoeterwoude alleen, zoals ondermijning en cybercrime, pakken we aan in samenwerking met partners als de veiligheidsregio, de omgevingsdienst, de politie en het Openbaar Ministerie. Onze inzet is helder: wie zich aan de regels houdt, moet zich vrij en veilig kunnen voelen.

3. Samenleving

Ons Zoeterwoudse karakter, onze identiteit als gemeente, is terug te vinden in de manier waarop wij samenleven. De gemeente heeft hierin een belangrijke faciliterende rol door ervoor te zorgen Zoeterwoude een prettige plek is voor iedereen. In dit akkoord richten wij ons op kaders voor de komende tijd. Wettelijke taken en overige uitvoeringstaken die geborgd zijn in bestaand beleid en nota's lopen volgens plan door, tenzij er in dit akkoord een andere richting wordt gegeven.

3.1 Voorzieningenniveau

Bij het vormgeven van het voorzieningenaanbod zullen de komende periode strategische keuzes moeten worden gemaakt. We hebben in Zoeterwoude veel plekken waar mensen activiteiten kunnen doen en elkaar kunnen ontmoeten. Maatschappelijke en culturele voorzieningen hebben een verbindende waarde. Dat gaat om 'grote' voorzieningen als de Klaverhal, het zwembad, de schoolgebouwen en de Eendenkooi, maar ook 'kleine' voorzieningen in de openbare ruimte, zoals een bankje in het park en speeltoestellen voor kinderen.

Het aanbod wordt bekeken en waar nodig bijgesteld om de aansluiting bij de behoefte te verbeteren. Voor Het Avontuur zullen nieuwe lokalen worden gerealiseerd, passend bij het aantal leerlingen. Ook wordt in deze periode een start gemaakt met het project Maatschappelijk Centrum Rijndijk. Dit gebeurt in een gedegen participatietraject met het leggen van contacten met belanghebbenden, waaronder het bestuur van de Eendenkooi, sportverenigingen en andere Zoeterwoudenaren. Daarnaast bekijken we hoe we bestaande voorzieningen, zoals de Regiotaxi Holland Rijnland, meer onder de aandacht kunnen brengen.

Voorzieningen zijn er voor alle leeftijden. In deze termijn willen we specifiek aandacht besteden aan de voorzieningen voor de jeugd. We betrekken de jeugd bij de plannen om te zorgen dat het aanbod aansluit bij wat zij nodig hebben.

De gemeente heeft hierbij een faciliterende en regisserende rol, gericht op het versterken van samenwerking met maatschappelijke partners en vrijwilligers(organisaties). Financiële middelen worden doelgericht ingezet op de meest impactvolle verbeteringen.

3.2 Zorgzame gemeente

Onder deze noemer voert de gemeente veel wettelijke taken uit, die slechts beperkt of geen beleidsruimte geven. Op de manier waarop dit gebeurt, hebben we wel invloed. Ook hier investeren we in een werkwijze waarbij we luisteren naar wat mensen nodig hebben en wat zij op eigen kracht kunnen doen. We passen ons aanbod zo veel mogelijk op deze input aan. Daarnaast is het van belang dat hulpvragers tijdig en correct antwoord krijgen. Hiervoor worden afspraken met de organisatie gemaakt met meetbare doelen. Ken- en stuurgetallen zullen worden aangeleverd, zodat de trends en ontwikkelingen van de 'klanttevredenheid' gemonitord kunnen worden.

De nota 'Sociaal beleid' wordt op korte termijn geëvalueerd en dient als richtlijn voor het opstellen van een maatschappelijke agenda. De agenda is kaderstellend en bevat een heldere visie en duidelijke maatschappelijke opgaven en prioriteiten. Deze geven richting aan beleid, subsidies, inkoop en de inrichting van de toegang tot voorzieningen. De focus ligt op preventie en vroegsignalering door het versterken van het lokale voorveld. Doelen van de agenda zijn het creëren van samenhang tussen het gemeentelijke en regionale welzijns- en zorgaanbod en het verminderen van de druk op specialistische zorg voor jeugd en volwassenen. De toegang wordt stapsgewijs effectiever ingericht met aandacht voor samenwerking, informatiedeling en laagdrempeligheid.

Wij hechten er belang aan dat kwetsbare kinderen en jongvolwassenen toegang hebben tot goede hulp als zij dat nodig hebben. Er is op dit gebied al veel in gang gezet in de regio ter verbetering van de huidige situatie, waarbij ook de stijgende kosten een belangrijk aandachtspunt blijven.

Voor de inkoop van zorg werken we samen in verschillende verbanden. Vanwege de ingewikkelde organisatiestructuren is het onvermijdelijk dat een deel van het beschikbare geld naar overhead en organisatiekosten gaat. Wij willen een zo groot mogelijk deel aan de daadwerkelijke zorg besteden. We zien hierop toe en houden daarbij ook oog voor de geleverde kwaliteit.

We besteden bijzondere aandacht aan huiselijk geweld en veiligheid (op straat) voor iedereen. Er is actieve hulp voor mensen die dat nodig hebben. Zoeterwoude geeft inwoners voorlichting over alarmsignalen voor huiselijk geweld, en wat je kunt doen als je deze in de eigen omgeving opmerkt. De gemeentelijke deelname aan de jaarlijkse actieperiode Orange the World (25 november-10 december) biedt hiervoor een platform, maar ook in de rest van het jaar wordt dit aangeboden.

3.3 Actieve en gezonde gemeente

Onze hechte gemeenschap is een belangrijke basis voor het welzijn van de Zoeterwoudenaar. Vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid¹ draagt de gemeente bij aan een leefomgeving met voldoende aanbod van cultuur, sport en gezondheid. Goede sportvoorzieningen in beide kernen hebben een grote maatschappelijke waarde. De komende periode wordt de Klaverhal aangepakt, net als de herinrichting van Sportpark Haasbroek en betere huisvesting van de scouting. Het sport- en beweegbeleid wordt verder vormgegeven, waarin aandacht is voor (nieuwe) initiatieven voor alle leeftijdsgroepen. De betrokkenheid van de verenigingen en inwoners is daarbij vanzelfsprekend.

Initiatieven die bijdragen aan het mogelijk maken en behouden van een actieve en gezonde gemeente juichen wij toe. We denken mee waar mogelijk, denk daarbij aan de ontwikkeling van het gezondHOUDcentrum aan het Suetanpad. Dit soort initiatieven faciliteren en ondersteunen we.

Vrijwilligers, mantelzorgers en verenigingen spelen een belangrijke rol in Zoeterwoude. In deze periode zal de samenwerking met de gemeente verder worden vormgegeven. Dit zal verder worden uitgewerkt in de maatschappelijke agenda, waar de vrijwilligers een integraal onderdeel van zullen uitmaken. Zo zijn de rollen en verwachtingen duidelijk. Mantelzorgers worden ondersteund met respijtzorg en praktische adviezen.

In Zoeterwoude is geen plaats voor bedrijven en instellingen die de gezondheid kunnen bedreigen of overlast kunnen veroorzaken, zoals coffeeshops, gokbedrijven en prostitutie.

¹ Machteld Huber, Insititute for Positive Health (IPH), opgericht in 2015.

4. Wonen en ruimte

4.1 *Bouwen van woningen*

Er is een grote behoefte aan woningen in onze gemeente. Er zal een woonbehoefte-onderzoek worden gedaan met aandacht voor de huidige en toekomstige demografische kenmerken van de gemeente, zodat we onze bouwplannen kunnen baseren op wat Zoeterwoude daadwerkelijk nodig heeft. Naast het realiseren van nieuwbouw kijken we ook naar transformatie en opsplitsing van bestaande panden en meervoudig ruimtegebruik (bijvoorbeeld de combinatie van kantoren en woningen). Daarbij willen we ook aandacht voor het omvormen van (agrarische) leegstaande gebouwen, het splitsen van woningen, en familiewoningen op eigen terrein.

Wat betreft nieuwbouw zien wij nog beperkte mogelijkheden voor 'inbreiden' ofwel bouwen binnen de huidige kernen. Hoewel we initiatieven op dit vlak zeker zullen steunen en faciliteren, dient leefbaarheid van de buurt altijd het uitgangspunt te zijn. Dat betekent voldoende groen, verkeersveilige ontsluiting, voldoende parkeervoorzieningen en degelijke, duurzame bebouwing, passend in de omgeving. Ook houden we oog voor het behoud van ruimte voor voldoende sport- en speelvoorzieningen.

Om grotere bouwprojecten (meer dan vijf woningen, "straatje erbij") te kunnen realiseren is het onvermijdelijk dat we het bebouwde gebied moeten gaan uitbreiden en daarvoor groen of agrarisch land moeten inleveren. Dit dient met terughoudendheid te gebeuren en altijd met betrokkenheid van alle belanghebbende partijen, met in achtneming van de afspraken over participatie. In overleg met de Provincie zal verkend worden waar mogelijkheden liggen voor nieuwe woningbouwprojecten.

Hierbij zal de nadruk liggen op betaalbare woningen waarbij we minimaal voldoen aan de afspraak van 30 procent sociale huur en 35 procent middenhuur, zoals vastgelegd in de verordening 'Sociale woningbouw en middensegment Zoeterwoude 2024'. Het bouwen van dure (villa)wijken zullen wij niet stimuleren, betaalbaarheid (ook voor koopwoningen) is prioriteit.

4.2 *Doorstroming*

Naast het tekort aan beschikbare (en betaalbare) woningen, is gebrek aan doorstroming een belangrijke drukfactor op de vastzittende woningmarkt. We willen doorstroming stimuleren door de inzet van een doorstroommakelaar. Goede samenwerking met woningbouwcorporaties, zoals Rijnhart Wonen en Habion, is hierbij cruciaal.

Daarnaast willen we voldoende aandacht voor de bouw van passende huur- en koopwoningen voor Zoeterwoudenaars die bereid zijn hun eengezinswoning te verlaten. We ondersteunen de realisatie van alternatieve woonvormen (zoals een Knarrenhof), het splitsen van woningen en tiny houses.

4.3 *Verdeling beschikbare woningen*

De gemeente heeft de wettelijke plicht om bepaalde doelgroepen te huisvesten in sociale huurwoningen. Door de beperkte beschikbaarheid en doorstroom is het momenteel praktisch onmogelijk om aan deze opgave te voldoen. Juist vanwege de krapte op de woningmarkt is goed inzicht in de gevolgen van deze keuzes voor onze woningvoorraad en doorstroming van belang.

In de huidige prestatieafspraken met de corporatie en de huurdersbelangenvereniging is afgesproken dat 25 procent van de woningen voor bijzondere doelgroepen is en 75 procent voor reguliere woningzoekenden. Toch zijn wij genoodzaakt om te voldoen aan onze wettelijke verplichtingen. Daarmee voorkomen we bestuurlijke druk van bovenaf en extra kosten, en bovendien nemen we op deze manier ook onze verantwoordelijkheid in de regio. Helaas gaat dat ten koste van de reguliere woningzoekenden. Dat probleem is alleen op te lossen door te bouwen, en niet alleen in Zoeterwoude: de wooncrisis is een landelijk probleem.

4.3.1 Wettelijke taak als basis

Zoeterwoude geeft uitvoering aan de wettelijke verplichtingen uit de Spreidingswet en neemt daarin haar verantwoordelijkheid. Wij vinden dat de opvang van asielzoekers evenwichtig over gemeenten moet worden verdeeld en dat iedere gemeente daaraan bij moet dragen.

Binnen deze kaders kiezen wij voor opvang die past bij de schaal en voorzieningen van Zoeterwoude. Voor asielzoekers zetten wij in op kleinschalige opvang, passend bij onze gemeenschap en leefomgeving. Daarbij zoeken wij actief de samenwerking met omliggende gemeenten om tot goede en haalbare oplossingen te komen.

Onze gemeenschap laat zien dat zij in staat is om opvang op een betrokken en zorgvuldige manier vorm te geven, zoals bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Tegelijk zijn er grenzen aan wat in Zoeterwoude passend is. Grootschalige opvanglocaties en opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen vinden wij, gezien het voorzieningenniveau, niet passend.

4.4 Ontwikkeling groene leefomgeving

Onze leefomgeving houdt niet op bij de gemeentegrenzen. Dat betekent dat het belangrijk is om actief samen te blijven werken in de regio op onderwerpen als natuurbeheer, biodiversiteit, klimaatadaptatie en landschapsontwikkeling. Als groene gemeente met een groot buitengebied leveren we een belangrijke bijdrage en voelen we ons verantwoordelijk om dat te blijven doen, zoals bij het maaibeleid van de bermen in ons buitengebied. We zijn de Poort naar het Groene Hart.

Groen en biodiversiteit krijgen een nadrukkelijke plek in de inrichting van wijken, omdat dit bijdraagt aan een prettige en gezonde leefomgeving. We richten ons daarbij ook op maatregelen die samen met de Zoeterwoudenaren kunnen worden uitgevoerd, zoals regentonnenprojecten, geveltuintjes en bloemrijke bermen en tuinen.

Voor het landelijk gebied kiest de gemeente op dit moment positie door het landelijk beleid te volgen en is faciliterend, met een focus op vergunningverlening. Onze besluitvorming en koers volgt het tempo en de koers van hogere overheden. Provinciale regels en bestaand beleid worden vertaald naar de Zoeterwoudse situatie.

Deze keuze wordt mede ingegeven door de grote afhankelijkheid van hogere overheden en de onduidelijkheid die daarmee op dit moment gemoeid is. We blijven de ontwikkelingen kritisch volgen en houden de mogelijkheid open om gedurende deze termijn verder te investeren in een visie op gemeentelijk niveau, al dan niet in samenwerking met regiopartners.

4.5 Duurzaamheid

Energietransitie, klimaatadaptatie (beperken van de negatieve gevolgen van klimaatverandering) en klimaatmitigatie (voorkomen van klimaatverandering) zijn momenteel de grootste vraagstukken op het gebied van duurzaamheid. Deze onderwerpen overstijgen Zoeterwoude. We moeten dit doen in samenwerking met anderen: Zoeterwoudse initiatieven, Zoeterwoudse ondernemers, onze buurgemeenten, Holland Rijnland, de Provincie en de Rijksoverheid. Zo werken we aan een solide toekomst voor de generaties na ons.

Het nieuwe duurzaamheidsprogramma wordt in 2026 geïntroduceerd.

4.5.1 Warmtetransitie

Rijndijk Aardgasvrij 2030 is gestart in 2020. In 2026 is wel duidelijk geworden dat deze ambitie bijgesteld moet worden, nu we nog de oprichting van een regionaal warmtebedrijf verkennen. We blijven streven naar een zo spoedig mogelijke energietransitie. Tegelijkertijd vraagt dit om realisme en zorgvuldigheid. Dat betekent dat we in nauw contact blijven met inwoners over de voortgang en de gevolgen voor hun persoonlijke situatie. De besluitvorming is complex en verstrekkend. Besluiten zullen moeten worden genomen met een focus op het inperken van financiële risico's, en met duidelijkheid vooraf over de kosten voor Zoeterwoude en de Zoeterwoudenaar.

Om zorgvuldigheid te borgen gaan we de komende coalitieperiode aan de slag met een warmteprogramma. Dit is de opvolger van de Transitievisie Warmte (TVW) en maakt inzichtelijk waar we welke warmteoplossing voorzien én wanneer. Innovatieve warmteoplossingen zoals groen gas, warmtenetten of *all electric*-oplossingen nemen we mee. Er is volop ruimte voor participatie bij dit programma.

4.5.2 Netcongestie

Elektrificatie is onderdeel van de energietransitie en kent zijn eigen uitdagingen. Netcongestie is een groeiend probleem en is ook aan de orde in Zoeterwoude. Hierdoor moeten we rekening houden met stroomuitval en een gebrek aan aansluitcapaciteit voor nieuwbouw en nieuwe bedrijfsactiviteiten. Een van de mogelijkheden is netbewust bouwen.

Tegelijkertijd is er een groeiende behoefte aan extra aansluitingen voor bijvoorbeeld laadpalen voor elektrische auto's. We willen het Zoeterwoudse vestigingsklimaat aantrekkelijk houden en zetten deze termijn samen met bedrijven, regio én Rijk in op voldoende capaciteit op ons net. Hier wordt hier in samenwerking met de regio beleid op gemaakt.

4.5.3 Alternatieve duurzame opwek

Het is niet wenselijk dat er grote windturbines, windparken en zonneparken worden gerealiseerd op Zoeterwouds grondgebied. Wel steunen we kleine particuliere windturbines (wokkels) in het buitengebied. Kleine windmolens bij agrarische bedrijven zijn toegestaan. Ook stimuleren wij meer zonnepanelen op daken. De opslag van opgewekte stroom in (thuis)batterijen is een ontwikkeling die economisch en technisch belangrijker wordt.

Wij volgen ontwikkelingen op de voet en zullen zo nodig ons beleid hierop aanpassen. Daarnaast willen we helderheid over wat onze rol als gemeente is en waar onze invloed ophoudt.

4.6 Infrastructuur en mobiliteit

Zoeterwoude heeft nog geen mobiliteitsbeleid, maar er liggen wel de nodige vraagstukken op het gebied van infrastructuur en mobiliteit. Op de lange termijn lopen we hier het risico op 'hap-snap'-beleid en ineffectieve oplossingen, bijvoorbeeld voor onze verkeersveiligheid. Er wordt met voorrang gewerkt aan dit beleid om werkzame oplossingen tot stand te brengen.

Wij kiezen voor een gebiedsgerichte benadering. De inrichting van de openbare ruimte en de prioritering van typen vervoer verschillen per gebied, afhankelijk van lokale kenmerken, functies en opgaven. In de meer stedelijke gebieden Rijndijk en Dorp ligt de nadruk op leefbaarheid, verkeersveiligheid en mobiliteit voor fietsers en voetgangers, terwijl in het buitengebied en op bedrijventerreinen de bereikbaarheid per auto en voor agrarisch verkeer zwaarder weegt. Hiermee maken we maatwerk mogelijk. Er wordt een afwegingskader opgesteld in het belang van transparante besluitvorming.

De maximumsnelheid binnen de bebouwde kom zal overal naar 30 kilometer per uur worden gebracht ter verhoging van de verkeersveiligheid, tenzij er redenen zijn om 50 kilometer aan te houden, bijvoorbeeld op wijkontsluitingswegen. De verkeersveiligheid bij knelpunten, zoals op de Hoge Rijndijk, zal verder verbeterd worden. We letten daarbij op veiligheid voor alle verkeersdeelnemers, ook voor het landbouwverkeer wat er overheen moet kunnen gaan.

Sluipverkeer veroorzaakt overlast en heeft ook een negatief effect op de verkeersveiligheid. Er zullen maatregelen worden getroffen om sluipverkeer tegen te gaan. Ook de ongelijkvloerse kruising met de N11 houdt hiermee verband. Dit project heeft grote effecten op de Zoeterwoudse verkeerssituatie.

We willen inzetten op het versterken van onze grootste kernen met een betere verbinding tussen de Rijndijk en Dorp. Ook zetten we in op initiatieven die onze kernen, de buurtschappen en het buitengebied met elkaar verbinden, zoals de Regiotaxi en de vrijwilligers van Zoeterwoude Voor Elkaar.

4.7 Recreatie, toerisme en tradities

Er is in de vorige periode samen met een grote groep ondernemers in recreatie en toerisme gewerkt aan een visie op recreatie en toerisme. Deze zal binnenkort aan de raad worden voorgelegd ter vaststelling, zodat er uitvoering aan kan worden gegeven.

In 2025 is toeristenbelasting ingevoerd in Zoeterwoude. Deze maatregel wordt op korte termijn geëvalueerd op effectiviteit. Op basis daarvan besluiten we over voortzetting, waarbij opbrengsten zoveel mogelijk ten goede komen aan recreatie en toerisme.

Bij de ontwikkeling van recreatie en toerisme kiezen wij voor kwaliteit boven kwantiteit. Het open landschap, de rust en de nabijheid van natuur blijven leidend. Wij stimuleren kleinschalige, lokale initiatieven. Deze initiatieven sluiten aan bij wandelen, fietsen en recreatie in de natuur, en passen bij de Zoeterwoudse maat en schaal. Grootschalige overnachtingslocaties passen hier niet bij en hier zetten wij niet op in. Tegelijk blijven wij ons cultuurhistorisch erfgoed, zoals monumenten en landschapselementen, beschermen en versterken. Initiatieven die dit erfgoed zichtbaar maken, zoals Open Monumentendag, blijven wij ondersteunen.

Daarnaast zijn Zoeterwoudse culturele evenementen, feesten en tradities onmisbaar voor een leefbare gemeente. De gemeente faciliteert en ondersteunt dit waar mogelijk, bijvoorbeeld door vergunningstrajecten toegankelijker en begrijpelijker te maken.

4.8 Economische zaken

De ondernemers van Zoeterwoude vormen een belangrijk onderdeel van de samenleving. Een goed ondernemersklimaat wordt gerealiseerd door samenwerking op lokaal en regionaal niveau. Bestaande samenwerking met Key Region Leiden en Holland Rijnland (regionaal), en met BIZ Grote Polder, Heineken en de Rijnkeke Boulevard (lokaal) wordt voortgezet. In deze termijn wordt ook invulling gegeven aan ROM-B, de regionale ontwikkelingsmaatschappij voor bedrijventerreinen en industrieterrein Barrepolder.

Het ondernemersloket en de bedrijvencontactfunctionaris zijn belangrijke schakels. Niet alleen staat de gemeente het MKB bij met (digitale) raad en daad; ook richten wij ons op het beperken van bureaucratie voor ondernemers met een ontwikkel- of uitbreidingsplan.

Waar mogelijk streven wij er als gemeente naar om goederen en diensten in te kopen bij Zoeterwoudse ondernemers.

In samenwerking met ondernemers kijken we naar nieuwe mogelijkheden, waaronder een onderzoek naar de realisatie van een mobiliteitshub en het delen van duurzaam opgewekte stroom. Ook willen we ruimte geven aan ondernemers om met duurzame keuzes een verdienmodel te creëren.

De agrarische ondernemers vormen de ruggengraat van ons buitengebied. Zij bepalen in belangrijke mate de ruimtelijke kwaliteit en (cultuurhistorisch waardevolle) uitstraling, dragen bij aan de economische vitaliteit en vervullen een verbindende rol tussen de kernen van Zoeterwoude. Wij erkennen het grote belang van deze sector, evenals van andere ondernemers in het buitengebied. We zetten daarom in op een constructieve samenwerking.

We hebben oog voor de bedrijfseconomische vraagstukken en opvolgingsvraagstukken waar agrariërs mee te maken hebben, en werken constructief mee aan het vinden van oplossingen. Deze oplossingen dragen bij aan de balans tussen de economische haalbaarheid voor het betreffende bedrijf, en aan de duurzaamheid, biodiversiteit en (dieren)welzijn in het algemeen. De gemeente ondersteunt ondernemers waar mogelijk, onder meer door een toegankelijke en efficiënte dienstverlening bij vergunningaanvragen en andere procedures.

Daarnaast willen wij in een vroeg stadium meedenken met (agrarische) ondernemers over ontwikkelingen en plannen. Hiermee voorkomen wij dat gemeentelijk beleid onbedoeld belemmerend werkt of het voortbestaan van bedrijven onder druk zet. Grootschalige ontwikkeling van natuur- en recreatiegebieden vinden wij in dit kader niet wenselijk. Initiatieven op dit vlak ondersteunen wij daarom niet.

4.9 Omgevingswet

De afgelopen tijd is gebleken dat de processen rondom de uitvoering van de Omgevingswet moeten worden verbeterd. Dat was te verwachten bij de invoering van dergelijke complexe wetgeving. We leren nog iedere dag hoe de wet uitpakt in de praktijk. In 2026 wordt de Omgevingsvisie herzien. Inwoners, de ambtelijke organisatie, het college en de raad werken hierbij samen.

We willen duidelijk in kaart brengen welke instrumenten en documenten op welk moment worden ingezet, wie daarbij betrokken moet zijn en welke inbreng of rol daarbij van toepassing is. Dit wordt helder en duidelijk verwoord en vastgelegd.

Een ander belangrijk doel voor de Omgevingswet is het versoepelen van een vergunningsaanvraag, enerzijds door korte procedures, anderzijds door de één-loket-functie. We zien al positieve resultaten vanuit de intake tafel en we zien kansen om de snelheid te verhogen. Hier zijn we scherp op bij de evaluatie in deze bestuursperiode.

5. Financieel

5.1 Financieel beleid

We zijn ons bewust dat de komende jaren financieel niet makkelijk zullen zijn. Niet alleen is het vooruitzicht dat we vanaf 2028 vanuit het Rijk minder geld zullen krijgen; we hebben ook te maken met een onrustige en onvoorspelbare situatie in de wereld. Deze situatie kan mogelijk effect hebben op onze financiële situatie, door onverwachte prijsstijgingen of andere impactvolle veranderingen. Het is ook niet uit te sluiten dat we onze ambities zullen moeten aanpassen naar onze financiële mogelijkheden en dat we daardoor keuzes zullen moeten maken om financieel gezond te blijven.

Wij richten ons op een verstandig financieel beleid waarbij we altijd zullen zoeken naar een sluitende begroting met behoud van zo veel mogelijk kwalitatief hoogstaande voorzieningen voor de inwoners. We streven naar kostendekkende dienstverlening voor het verlenen van vergunningen en het afvoeren van afval. We willen efficiënt gebruik maken van subsidie vanuit Rijk en regio, en zoeken daarin naar kansen.

We werken ook veel samen in gemeenschappelijke regelingen die door de deelnemende gemeenten bekostigd worden. Het Financieel Kader Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR) bevat een regionaal afgesproken richtlijn: ook de regelingen zelf moeten bezuinigen. Zo houden we ruimte voor wat echt telt: betaalbare woonlasten en goede voorzieningen. Betaalbaarheid voor de Zoeterwoudenaar wordt altijd meegewogen. Bij keuzes houden we nadrukkelijk rekening met inwoners met een kleiner budget, zoals bijvoorbeeld het sport- en cultuurfonds en de minimaregelingen. We monitoren continu de effecten op onze financiële situatie en zijn daarover transparant.

5.2 Investerings

Investerings zijn noodzakelijk om de gemeente toekomstperspectief te bieden. Momenteel loopt een rekenkameronderzoek naar het niveau van de investeringen en onze ambities in relatie met onze capaciteit tot uitvoering. Aan de hand van de rapportage zullen we ons beraden op wat dat betekent voor ons toekomstige investeringsprogramma.

Bijlage

Projecten en trajecten

Onderstaand is een overzicht opgenomen van alle projecten en trajecten die op dit moment onder handen zijn. Projecten zijn met name ruimtelijke projecten met een concrete impact op de fysieke leefomgeving. Trajecten zijn uitwerkingen van programma's, beleid, visies en vergelijkbare processen. Dit overzicht is een momentopname. Op basis van voortschrijdend inzicht kunnen wijzigingen worden doorgevoerd.

Project

Nieuwe sportvoorziening (Klaverhal)

Ongelijkvloerse kruising N11 ter hoogte van Burgemeester Smeetsweg

Herinrichting Vogelweide

Aanleg warmtenet Rijndijk (WLR)

Herinrichting dorpscentrum

Buitenruimte Bernardusschool

Reconstructie Weipoortseweg

Buitenruimte Verde Vista

Flexwoningen Molenpad

Woningbouw Europaweg

Fietspaden (doorfietsroute, Kerkpaden, Dirk van Santhorstweg)

Verbeteren verkeersveiligheid Hoge Rijndijk

Vervanging riolering Rijnegom-Oost

Hart voor Duurzame Vooruitgang

Uitbreiding basisschool Het Avontuur/herindeling gebouw De Buitenplaats

Continuering opvanglocatie Oekraïners

Zwembad

Verbouwing gemeentewerf

Traject

Programma Economie

Duurzaamheidsprogramma 2026-2030

Visie op Toerisme en Recreatie

Programma mobiliteit

Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland en de projecten uit de projectenportefeuille

Volkshuisvestingsprogramma en lokale Huisvestingsverordening

Warmteprogramma

Speelbeleid 2026-2036

ROM-B

Programma Maatschappelijke zorg Leidse regio

Programma gespecialiseerde jeugdhulp Leidse regio

Toegang Jeugdhulp

Herziening invulling Sociaal Team Zoeterwoude

Bibliotheekvoorziening (in kader van Wsob)

Maatschappelijke agenda

Organisatie WMO

Visie op communicatie, participatie en dienstverlening

Financiële ombuigingen

Gemeentelijk vastgoed en meerjarenonderhoud

Gemeentehuis